

**Տ. ԱՍՈՂԻԿ ԱԲԵՂԱ ԿԱՐԱՊԵՏՅԱՆԻ ՔԱՐՈԶԸ՝
ԽՈՍՎԱԾ Ս. ԷԶՄԻԱԾՆԻ ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐՈՒՄ ՄԱՏՈՒՑՎԱԾ Ս. ՊԱՏԱՐԱԳԻՆ**

(4 հունվարի, 2026 թ.)

Յանուն Հօր եւ Որդւոյ եւ Հոգւոյն Սրբոյ. ամէն

«Եւ ես ուխտեմ ձեզ, որպէս եւ Հայր իմ ուխտեաց
ինձ, զարեայութիւն: Զի ուտիցեք եւ ըմպիցեք
ի սեղան իմ յարեայութեանն իմում»

(Ղուկ. ԻԲ. 29–30)

Սիրելի՛ հավատացյալ եղբայրներ եւ քույրեր,

Մենք այսօր ապրում ենք մեր եկեղեցական տարվա վերջին կիրակին: Աշխարհը Նոր տարին սկսում է հունվարի մեկով՝ մի թվի փոփոխութեամբ, օրացույցի վերջին թերթի շրջումով: Սակայն Սուրբ Եկեղեցին իր Նոր տարին սկսում է մեծ եւ սքանչելի Խորհրդով՝ մեր Տեր Հիսուս Քրիստոսի Սուրբ Ծննդյան եւ Աստվածահայտնութեան տոնով: Եկեղեցական տարին բացվում է ոչ թե ժամանակի հաշվարկով, այլ՝ փրկագործութեան պատմութեամբ:

Մեր ծիսական մատյաններից հաստատիոր ճաշոց գիրքը, որից ամեն օր հնչում է աստվածաշունչ խոսքը, եկեղեցական տարվա սկիզբը հռչակում է մարմնացյալ Բանի՝ Հիսուս Քրիստոսի ծննդյամբ, երբ Լուսը ծագեց աշխարհի խավարում, եւ հավիտենությունը հավեց արարչադիր ժամանակին:

Արդարեւ, Սուրբ Ծնունդը մեզ հիշեցնում է, որ մարդ էակի կյանքի ու վերափոխման սկիզբը, բնավ, նոր օրացույցը չէ, այլ՝ նորոգյալ միտքը, սիրտը, հոգին, միով բանիվ՝ ողջ անձը, նոր մարդն ի Քրիստոս Հիսուս: Այո, միայն Փրկչի Սուրբ Ծնունդն է ի զորու վերափոխելու մարդուն եւ մարդկային կյանքն առհասարակ: Միմիայն Քրիստոսի Սուրբ Ծննդյամբ է,

որ սկսվում է ճշմարիտ նոր կյանքը: Եւ ահա, սիրելիներ, մենք այսօր ապրում ենք նախերգանքը սքանչելափառ Սուրբ Ծննդյան:

Եւ կանգնած այդ մեծ ու սքանչելի խորհրդի առջեւ՝ որով բացվում է Աստծու արքայությունը եւ գալով շաղախում է մեր կյանքն ու հաստատվում նաեւ մեր մեջ, մտաբերենք, որ հոգեւոր կյանքի հիմքը եղող եկեղեցական տարին մեզ սովորեցնում է ապրել ոչ թե անցնող ամսաթվերով, այլ՝ սրբազան ու փրկարար հիշողությամբ՝ Քրիստոս Աստծու Սուրբ Ծննդյամբ, Նրա կյանքով, խաչի ճանապարհով ու խաչելությամբ, Նրա հաղթական ու ամենակեցույց Սուրբ Հարությունը: Եւ այդ սրբազան ու փրկարար հիշողությունը՝ որպես ամենամյա ճշմարիտ ճանապարհ, մեզ առաջնորդում ու տանում է դեպի անվախճան հավիտենություն՝ դեպի Աստծու արքայություն, որը, սակայն, սկիզբ է առնում այս աշխարհում եւ իր լրումին հասնում Երկնքում՝ Նոր աշխարհում, որտեղ էլ, Տիրոջ խոստման համաձայն, պետք է ուտենք եւ խմենք Իր սեղանից Իր արքայության մեջ:

Իսկ այդ խոսքերը, սիրելի՛ հավատացյալներ, մեր Տեր Հիսուս Քրիստոս, ինչպես վկայում է Սուրբ Դուկաս ավետարանիչը, արտասանում էր Վերջին ընթրիքի ժամանակ. այն գիշերը, երբ խավարը կարծես «հրճվանքով» հաղթում էր լուսին: Աստվածը նտրյալ առաքյալները, որոնք ի մի էին եկել Վերնատանը, դեռ լիովին չէին հասկանում Քրիստոս Փրկչին սպասվող տառապանքի խորությունն ու խորհուրդը, ավելին, նրանք էլ՝ որպես տակավին պարզ, Հոգով չվերածնված մարդիկ, տարված էին մեծ կամ փոքր համարվելու ունայն մտորումներով ու հակաճառություններով: Իսկ մեր Տերը՝ կատարելապես գիտակցելով Իր խաչի ճանապարհը, նրանց հետ խոսում էր վճռական, խոսում էր հաղթության ու խոստման լեզվով: Քրիստոս Աստված վերջ դնելով առաքյալների աշխարհային մտորումներին ու հակաճառություններին՝ վճռապես հռչակում էր

Իր խոստումը. «Եւ դուք եք, որ իմ փորձությունների մեջ ինձ հետ էիք մնում մինչեւ այժմ: Եւ ես խոստանում եմ ձեզ,— ինչպես եւ իմ Հայրն ինձ խոստացավ տալու արքայությունը»: Մարդու Որդի դարձած Աստվածորդին, մեծագույն տառապանքի այդ ժամին, չէր ընկրկում, չէր դատապարտում, չէր խոսում պարտության մասին, այլ՝ աստվածաբար խոստանում էր տալ Իր արքայությունը:

Հիրավի, այս խոսքը Սուրբ Ավետարանի ամենախորին մխիթարական խոսքերից մեկն է, որովհետեւ այն հնչում է ոչ թե երանական խաղաղության մեջ, այլ՝ ծանր, մահացու փորձության շեմին: Խոսք, որի մեծագույն արժեքն

ու զորեղ կենսունակությունը միշտ տեսանելի է նաեւ մեր ժողովրդի կյանքում՝ անցյալում, այսօր եւ ցկատարած աշխարհի:

Արդարեւ, սիրելի՛ հավատացյալներ, մեր ժողովրդի պատմությունը միանգամայն նման է այդ Տերունի գիշերվան: Մեր ազգային ճանապարհը շատ հաճախ անցել է խավարի ու մահվան ստվերների միջով: Մենք էլ ենք տեսել ու կրել դավաճանություն ու մատնություն, հայրենիքի ավերում ու կորուստ, սրբավայրերի պղծում եւ խորտակում, ցեղասպանություն, հայրենագրկում եւ ազգի տարասփռում: Սակայն այդ ամենի մեջ մեր աստվածազգաց հայոց ազգը երբեք չի՛ կորցրել մեկ բան՝ Արքայության խոստումը, որն արտահայտվել է Տիրոջ կենարար ու կենսատու Սուրբ Սեղանի շուրջ համախմբվելու հաստատուն հավատքով ու կամքով:

Քրիստոս Աստված ասում է. «Եւ ես խոստանում եմ,– ինչպես եւ իմ Հայրն ինձ խոստացավ տալու արքայությունը»: Տերունի այս խոսքը սքանչելիորեն մեկնաբանելով բացահայտում է աստվածային կամքը՝ անարգ խաչից դեպի փառավորում, ծառայակերպ հնազանդությունից դեպի Հոր աշակողմը կանգնում: Հայր Աստված արքայությունը տալիս է իր մարդեղացյալ Որդուն՝ Նրա կատարյալ սիրուն ու վստահությանը, Նրա կատարյալ հնազանդությանը եւ զոհաբերությանն ի տրիտուր: Եւ այդ նույն արքայությանն է Քրիստոս Աստված կոչում իր աշակերտներին, իսկ նրանց միջոցով՝ ամբողջ Եկեղեցուն՝ բոլոր քրիստոնյա ժողովուրդներին, մեզ ամենքիս. «Եթե Քրիստոսի հետ մեռանք, նրա հետ էլ պիտի ապրենք, եթե համբերենք, նրա հետ էլ պիտի թագավորենք, եւ եթե ուրանանք, նա էլ մեզ պիտի ուրանա, եւ եթե հավատարիմ չմնանք, նա հավատարիմ է մնում, որովհետեւ ինքն իրեն ուրանալ չի կարող»,– ահա այսպես էին երգում քրիստոնյա մարտիրոսներն ըստ Սբ Պողոս առաքյալ վկայության:

Սիրելի՛ հավատավոր հայորդիներ,

Որոջ է, որ Աստծու արքայությունը չի տրվում ուժով, բռնությամբ, այլ՝ բացառապես սիրով, արդարությամբ, հավատարմությամբ ու հնազանդությամբ: Այն ձեռք չի բերվում զենքերով, այլ՝ ինքնազոհողությամբ եւ խաչի ճանապարհով: Ահա, հենց այս ճշմարտությունն է, որ դարեր շարունակ պահպանել ու պաշտպանել է մեր քրիստոնյա մայր ժողովրդին:

Երբ մեր ժողովուրդը զրկվել է երկրային թագավորներից ու իշխաններից, նա՛ որպես Քրիստոսի խորհրդական մարմին, որպես Սուրբ Եկեղեցի երբեք չի՛ զրկվել իր երկնային Արքայից: Երբ խլվել ու խորտակվել են հայոց գահերն ու պալատները, դպրոցներն ու տաճարները,

այդ Սուրբ Եկեղեցում՝ հավատավոր հայ ժողովրդի մեջ, կանգուն է մնացել Աստծու արքայությունն իր հոգեղեն Սուրբ Սեղանով: Եւ այդ Սուրբ Սեղանի շնորհիվ հայ մարդը սովորել է ապրել ոչ միայն որպես պատմական ազգ, այլ՝ որպես հավատքի կենդանի ժողովուրդ, ոգու ժողովուրդ, որպես քրիստոսած արարչական անմահ զարմ:

«Որ ուտեք եւ խմեք իմ սեղանից իմ արքայության մեջ», մեր Տիրոջ այս խոսքով բացվում է քրիստոնեական կյանքի խորագույն խորհուրդներից մեկը: Արքայությունը հեռավոր խոստովում չէ, միայն ապագայում տրվելիք չէ. այն կենդանի իրականություն է, որն սկսվում է այստեղ, այս զգալի աշխարհում՝ Հայոց Եկեղեցու Սուրբ Մկրտությունում եւ Սուրբ Պատարագի սեղանի շուրջ: Ամեն անգամ, երբ մենք հավատքով ու ապաշխարությունում մոտենում ենք Սուրբ Հաղորդությանը, ոչ միայն հաղորդակից ենք դառնում գալիք Արքայության խոստմանը, այլեւ թույլ ենք տալիս, որ մեր ներսում հաստատված Աստծու արքայության սերմն աճի ու զարգանա: Քրիստոս Աստված ազդարարում է. «Աստծու արքայությունը դրսից տեսանելի կերպով չի գալիս, ... Աստծու արքայությունը ներսում, ձեր մեջ է» (Ղուկ. ԺԷ. 21):

Այո, Սուրբ Հոգով վերածնվելով եւ կենդանի տաճար դառնալով, այնուհետեւ Սուրբ Հաղորդությունն ընդունելով՝ մարդս դառնում է Աստծու արքայության կենդանի բնակավայր: Եւ Աստված գալիս բնակվում է մեր մեջ, եւ մարդու սրտից իսպառ վերանում է եսասիրությունն ու անարդարությունը, եւ թագավորում են աստվածային սերն ու աստվածային արդարությունը՝ իրենց բոլոր բարերար ներգործություններով ու բարիքներով:

Հետեւաբար, սիրելիներ, Սուրբ Հաղորդությունը սոսկ ծիսական մասնակցություն, պարտավորություն չէ: Այն խորին խորհուրդ է, որը վերափոխում է մարդուն ի ներքուստ, զորացնում նրա հավատքը, հույսը, բժշկում նրա հոգին եւ նրան դարձնում Աստծու արքայության բնակարան եւ վկան այս աշխարհում: Եւ որքան մեր ներսում հաստատված է այդ արքայությունը, այնքան մեր աճնական կյանքում, մեր ընտանիքներում, մեր համայնքներում, մեր եկեղեցական ու հասարակական, մեր ազգային կյանքում կառատանա ու կլիանա փրկարար Լույսը. եղիցի Լույս:

Հիշենք, սիրելիներ, պատմական դառնագույն ժամանակներում մեր նախնիները հաճախ զրկված են եղել հացի ու ջրի առատությունից՝ կրելով դժվարագույն, երբեմն անասելի նեղություններ: Բայց նրանք

երբեք չեն հրաժարվել Աստծու արքայության իրենց ժառանգությունից, ամենուր դպրության սեղանի հետ հաստատել են նաեւ աստվածային Սուրբ Սեղան: Նրանք, մեր նախնիք, քաջ գիտակցում էին՝ եթե Տերունի սուրբ սեղանը կա, ուրեմն, կա եւ կլինի հայ ժողովուրդը: Քրիստոսի խոստմանը հավատարիմ մնալով՝ ազգն ու հայրենիքը հավեն չեն կորչի: Իսկ կորուստներն էլ, որոնք ցավի ու ողբերգության են մատնել հայ կյանքը, անտարակույս, վերականգնվելու են: Այո, քանի որ այն, ինչ կորուսյալ կհամարվի, տակավին ենթակա է վերափոխվելու իրական հնարավորության, որովհետեւ Ամենակալ Աստծու հավատարմությունը կապված չէ մարդկային ուժի տրամաբանության կամ ճակատագրական որոշումների արդյունքների հետ. «Նախ խնդրեցեք Աստծու արքայությունը եւ նրա արդարությունը, եւ այդ բոլորը Աստված ձեզ ավելիով կտա»,— վստահեցնում է մեզ Քրիստոս Աստված:

Ուստի, մեր բարեպաշտ նախնիները, ամենայն պատասխանատվությամբ ջանացել են իրենց անձով, իրենց կյանքով, իրենց գործով արժանի լինել Քրիստոսի պատարագի այս սուրբ սեղանին մոտենալու եւ ապա, Տիրոջ երկրորդ գալստյամբ, Աստծու արքայության մեջ աստվածային սեղանի առջեւ նստելու պատվին:

Եւ ինչպէս է արտահայտվել այդ ամենը, այդ պատրաստությունը, եթե ոչ զորեղ հավատքով, մաքուր սրտով, ճշմարտությամբ ու արդարությամբ, խոնարհությամբ ու հնազանդությամբ, սիրով ու համերաշխությամբ, հավատարմությամբ ու միմյանց բեռը կրելով, առաքյալի պատգամի համաձայն՝ բոլորի հանդեպ բարին գործելով:

Այսօր, երբ մեր սիրելի Հայրենիքն ու ժողովուրդը կրկին գտնվում են ծանր փորձությունց մեջ, հույժ մխիթարական է մեզ համար բարձր հնչում Քրիստոս Աստծու խոսքը՝ ամենակեցույց իր զորությամբ ու ներգործությամբ. «Ես խոստանում եմ ձեզ տալու արքայությունը»:

Փառք Տիրոջ, Աստծու արքայությունն այսօր էլ ապրում է մեր ներսում, այն մեր սրտում է, մեր հոգում է Մկրտության վերածննդյան սուրբ պահից: Աստծու արքայությունը շաղախել է մեր ողջ էությունը եւ ճշմարիտ աստվածգիտությամբ լուսավորել մեր միտքը: Հետեւաբար, սիրելիներ, մենք չենք կորչի: Մեր Հայոց պատմությունը չի ունենա փակուղի, իսկ մեր սուրբ եւ ուղղափառ հավատքն էլ չունի վերջակետ. «Իմ ոչխարներն իմ ձայնը լսում են,— ասում է մեր լավ ու բարի հովիվ Հիսուս Քրիստոս,— եւ ես ճանաչում եմ նրանց, եւ նրանք գալու են իմ հետեւից, եւ ես նրանց

կտամ հավիտենական կյանք, եւ նրանք չեն կորչի հավիտյան, եւ ոչ ոք նրանց իմ ձեռքից չի հափշտակի» (Հովհ. Ժ. 27–28):

Միրելի՛ հավատացյալներ, Թող այս ավետարանական խոսքը դառնա մեր սրտերի խարիսխը, եւ մենք, մեր նախնյաց աստվածահաճո օրինակով, շարունակենք հավատարիմ մնալ Քրիստոսի խոստմանը, որ ուտելու եւ խմելու ենք Իր սեղանից Իր արքայության մեջ: Թող մեր անմահ հույսը դառնա մեր հոգեւոր դիրքորոշումը, մեր սուրբ հավատքը՝ գոյաբանական կենսաձեւը, իսկ սերը՝ կյանք եւ հաղթանակ պարգեւող հրաշք զորություն:

Արդ, մնանք քաջարի, մնանք հուսավառ, հանապազ գործենք հավատով, նվիրումով ու հավատարմությամբ, ամենայն սիրով ու եռանդով՝ որպես Տիրոջ արքայության ժառանգորդներ ընդմիշտ կատարյալ վստահելով մեր Տեր Հիսուս Քրիստոսի հավատարմությանը: Եւ «Նրան՝ միակ Աստծուն եւ մեր Փրկչին՝ Հիսուս Քրիստոսին, Տեառն մերոյ փառք, մեծութիւն, զօրութիւն եւ իշխանութիւն յառաջ քան զամենայն յաւիտեանս, եւ այժմ եւ յամենայն յաւիտեանս. ամէն»:

